

Sabuwar kafaffar doka kan kiwo

Kudiri mai lamba 2010-029 na 20 ga watan biyar (mai) 2010 da ya shafi kiwo, ya tabbata. Wannan shirin doka ya tabbata ta hanyar shirya tarurruka da aka yi da halartar kungiyoyin karkara na duka jahohi, inda yawan tarurrukan da ya kai fiye da dari.

Ga wasu muhimman mata kai na wannan kafaffar dokar kan kiwo da ke nuna ci gaban makiyaya, kamar misali :

Ayar doka ta 3 : Tana nuna cewa " walawa tana daya daga cikin tsarin shari'ar da makiyaya da masu sana'ar kiwo suka samu don yin amfani da ita". Hakki ne da gwamnati da kananan hukumomi suka amince da shi kuma suke kare shi. Ita dai wannan walawar, doka ta tabbatar da hanya ce ta hakika mai jurewa wajen tafiyar da ayyukan kiwo.

Aya ta 5 : Tana zance kan hani mutum ya mallaki musamman wurare da suka zamanto na kiwo ne mallakar gwamnati ko kananan hukumomi. A karkashin mataki na 2 na wannan dokar, an kiyasta cewa " a hakika ba a yarda ba da duk wata sasantawa ko ragowa idan dai har za su kawo wata danniya a fuskar walawar makiyayan da dabbobinsu da za su rasa samun albarkar kiwo ".

Aya ta 12 : Hakkin mallaka wato hakki ne na zama a wuri, da morewa, da kuma kula da wurin ga makiyaya game da yankin wuraren da suke daure dabbobinsu. Ayar na kawo haske wajen amfani da abubuwan da Allah ya hore mana, haka ta tsaida matakan da za su kayyade hakkin mutanen da za su amfana ta hanyar doka da al'adu da tabi'o'in wurin.

Aya ta 17 : Ita wannan ayar na zance kan matakan kula da riyojin da gwamnati ta tana da don kiwo. " Kula da duk wata rijiji da aka gina don kiwo tana karkashin yankin magajin gari, wanda kuma shi ne madugun aikin. Haka ma'aikatar magajin gari na iya kiran duk wani komiti ko wata ma'aikata mai kula da sha'amin ruwa a kan wata yarjejeniya ta kula da tafiyar da ayyukan tsakanin mutanen da gwamnati ".

Aya ta 59 : Wannan ayar na tabbatar da kulawar wurare masu dandanon gishiri a karkashin ma'aikatar magajin gari da yancin amsar tara idan ta shafi kasuwancin wuraren. Amma karamar hukumar na da yancin hana duk wata haraka da ke ta'uye duk wani biyan bukata na makiyayan.

Aya ta 55 : Kamar ayar da ta gabata, wannan ma na tabbatar da kulawar wuraren kiwo na kewayen kogin isa, a karkashin gabacin kananan hukumomi da hadin gwiwar kungiyoyin makiyaya, dalilin da za ya ba da damar kirkiro sabbin ma'aikatar kula da tsarin tafiyar da ayyukan na kulawa karkashin hukuma mai kula da hilaye.

Aya ta 60 : Wannan aya ta 60 an kirkiro ta musamman saboda muhimmancinta ta wajen kula da wuraren kiwo da yadda ake yankan ciyawa ba tsari a wulakance. Aya ce da ke tsara " ibar ciyawa a ruggage da kewayensu da hana diribiye ciyawa a dukar daji inda babu kulawar mutane ". Tana kuma tsara yanda za a ibi ciyawa a wuraren kiwo da alka kebe da wuraren ban ruwa. Haka ayar ta hana ibar ciyawa don kai ta waje idan ko ta fuskar kasuwanci ce sai da izinin magajin gari bayan ra'ayin da hukumar da ke kula da hilaye ta bayar.

Aya ta 23: Aya ce da ta ikayyade mallakar mashayar ruwa a zaman ta gwamnati ko ta jaha ko kuma ta yankin jaha. Amma ana iya sa ta a mallakar ma'aikatar magajin gari na dan wani lokaci. Abin lura kuma muhimmi a nan shi ba za ta zamanta ba a karkashin kulawar wani mutum ba sai dai wani tsari na ma'aikata da za ya kula da ita da kuma kare ta. Ya zamanta kuma shi wannan tsarin ma'aikatar na karkashin hukuma mai kula da hilaye da ke tsara shiga mashayar kan al'adun wurin.

Aya ta 25 : wannan aya na tsara wa dabbobi shiga duk wuraren da aka kebe don ban ruwa na hukuma ne ko na wuraren noma ne na wani musamman lokacin ayyukan gona. Su ko hanyoyin shiga wurin ban ruwa musamman na gwamnati ne, wanda duk ya kashe hanyoyin ko za ya gamu da hukunci kamar yadda doka ta tanada.

Aya ta 29 : Aya ce mai dage duk wani hani da aka wa makiyaya na kai dabbobinsu cikin manyan gonakin kiwo ka kuma dajin da aka kebe a kowane hali, da ba su damar yin amfani da wadannan wurare don mafaka a lokacin yinwa ko fari, idan dai makiyayan za su yi da'la da kuma kiyaye yanayin wurin.

Aya ta 30 : Uka ce mai kayyade hakkin walawar dabbobi a burtaloli daban daban a lokacin damana. Haka bayan an kimshe amfanin gona, doka ta ba dabbobi damar shiga gonaki don yin amfani da kara.

Aya ta 34 : Don tafiyar da ayyukan gona da kiwo tare da juna, ayar ta tsaida wani tsari na kange gonaki ko sakin su don tafiyar da kiwo a wuraren noma, da hadin gwiwar makiyaya da manoma, da hukuma mai kula da hilaye wajen tsaida matakan karshe.

Aya ta 35 : Wannan cikon bayani ne na ayar da ta gabata inda ta tsaida babu wata diyya da za a zuba game da bannar da dabbobi suka yi bayan lokacin da aka kayyade na sakin gonaki, wato bayan an kammala ayyukan gona.

Aya ta 46 : Tana kayyade yanda ake tsare dabbobi a ma'aikatar magajin gari kamar wata

kulawa ce da gwamnati ke yi don kare wadannan dabbobi, amma wai ba don ta hukumta su ba ne, haka kuma ba a cin gaba da tsare dabbobin in har mai su ya amsa laifinsa na bannar da suka yi a gaban mahukumta.

Aya ta 52 : Wannan aya na kayyade matsalokin wuraren daure dabbobi da makiyaya ke kula da ita, ta ba su damar karbar wata diyya lokacin da gwamnati za ta bukaci wurin, ko don mazaunin mutanen karkara, ko ma'aikatar hakon ma'adinan kasa, diyyar da aka kayyade bayan nazarin da aka yi game da abin da za ya gurbatar da ayyukan kiwo.

Aya ta 66 : Ayar na wajabta duk wasu hanyoyin sasanta rigingimu a yi su a gaban hukumomin da aka kafa a cikin kowane gari, ko wace unguwa, ko wace kabila, ko wane rukuni, ko wace kantoma, ko wane lardi haka ko wace masarauta. Hukumomin na karkashin Sarkin gargajiya tare da wakilan manoma da makiyaya daidai wa daida.

Mahawarorin da za a gabatar da su za su shafi musamman manyan gonakin kiwo masu zaman kansu da ake ga yawansu na karuwa a wuraren kiwo da kuma ibar ciyawa don kasuwanci ko don huta da ita waje. Wata mata mai halartar zaman taron ta lowatanta mutane halilan ne suka san da wannan dokar mai muhimmanci, ta kawo kuma shawarar idan aka yarda dokar a cikin harsunanmu na gida zuwa yawancin makiyaya, ta yi amanna da za a samu sauyi game da halayen makiyayan. Abin lura a nan duk da yawan zaman tarurrukan da aka yi don yadda wadannan hanyoyi, har yanzu da sauran aiki wajen sanarwa. Jan aiki ga OP na abin da ya shafi sadarwa da sanarwa, bayan an tsaida wannan doka. Kafin wannan lokaci, duk mai bukata, na iya karanta wannan takarda a Majalisun Jahohi na manoma.